

УДК 378.937

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/57-2-42>**Ірина РОЖЕЛЮК,***orcid.org/0000-0002-9418-0801*

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри романо-германської філології

та методики викладання іноземних мов

Міжнародного гуманітарного університету

(Одеса, Україна) *irina.rogeluk2504@ukr.net***Ольга ЦОКУР,***orcid.org/0000-0002-9418-0801*

доктор педагогічних наук, професор,

завідувачка кафедри педагогіки

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

(Одеса, Україна) *scokur@ukr.net*

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ОРІЄНТИР ОНОВЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 035 ФІЛОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стаття присвячена розкриттю способів оновлення освітніх програм із спеціальності 035 Філологія спеціалізації Германські/Романські мови та літератури (переклад включно) шляхом висвітлення актуальних європейських концептуальних орієнтирів, доцільних для врахування під час проектування й вдосконалення змісту, форм і методів професійно-педагогічної підготовки здобувачів в якості майбутніх учителів іноземної мови проєктувальників, організаторів, диспетчерів й менеджерів іноземної освіти та полікультурного виховання учнів. Провідною концептуальною ідеєю оновлення змісту та технологій професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів іноземної мови як ґрунтовно обізнаних й європейські налаштованих фахівців вважається формування педагогічного професіоналізму їхньої особистості на основі набуття іноземної комунікативної, психолого-педагогічної, лінгводидактичної, соціокультурної й полікультурної компетентностей, здатності ефективно здійснювати прогнозування, проектування, організацію, контроль, моніторинг якості управління системою іноземної освіти в кардинально змінених соціально-економічних та соціокультурних умовах розвитку сучасного суспільства знань. Педагогічна майстерність учителя іноземної мови в професійному статусі менеджера іноземної освіти тлумачиться як високе мистецтво рефлексивного управління навчально-пізнавальним процесом, ґрунтованого на постійному підвищенні ефективності функцій проектування, організації й моніторингу якості прикінцевих результатів навчання учнів іноземної мови. Параметрами оцінювання рівня його педагогічної майстерності постають: орієнтація на європейські цінності і гуманістичні ідеали в сфері шкільної іноземної полікультурної освіти («європейське громадянство»); професійна компетентність (в складі іноземної комунікативної, соціокультурної, лінгводидактичної, психолого-педагогічної, моніторингової, управлінської); педагогічна техніка (внутрішня, зовнішня), культура та артистизм у виконанні ролей європейського вчителя іноземної мови як організатора, фасилітатора, медіатора, диспетчера й менеджера іноземної освіти.

Ключові слова: оновлення освітніх програм, спеціальність 035 Філологія, європейський вчитель іноземної мови, формування педагогічного професіоналізму вчителя іноземної мови, іноземна освіта, вчитель іноземної мови як менеджер іноземної освіти.

Iryna ROZHELIUK,
orcid.org/0000-0002-9418-0801
Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Romano-Germanic Philology
and Methods of Teaching Foreign Languages
International Humanitarian University
(Odesa, Ukraine) irina.rogeluk2504@ukr.net

Olga TSOKUR,
orcid.org/0000-0002-9418-0801
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Pedagogy
Odesa National University named after I.I. Mechnikova
(Odesa, Ukraine) scokur@ukr.net

CONCEPTUAL GUIDELINES FOR UPDATING EDUCATIONAL PROGRAMS IN THE SPECIALTY 035 PHILOLOGY IN THE CONTEXT OF IMPROVING THE PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL TRAINING OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS

The article is devoted to the disclosure of methods of updating educational programs in the specialty 035 Philology of the specialization Germanic/Romance languages and literatures (including translation) by highlighting current European conceptual guidelines, appropriate for taking into consideration during the design and improvement of the content, forms and methods of professional and pedagogical training of applicants as future foreign language teachers – designers, organizers, dispatchers and managers of foreign language education and multicultural education of students. The leading conceptual idea of updating the content and technologies of professional-pedagogical training of future foreign language teachers as well-informed and European-minded specialists is considered to be the formation of pedagogical professionalism of their personality based on the acquisition of foreign language communicative, psychological-pedagogical, linguistic-didactic, socio-cultural and multicultural competences, the ability to effectively make predictions, design, organization, control, monitoring of the quality of management of the foreign language education system in the radically changed socio-economic and socio-cultural conditions of the development of the modern knowledge society. The pedagogical mastery of a foreign language teacher in the professional status of a manager of foreign language education is interpreted as the high art of reflexive management of the educational and cognitive process, based on the constant improvement of the efficiency of the functions of designing, organizing and monitoring the quality of the final results of learning foreign language students. The parameters for evaluating the level of his pedagogical skill are: orientation to European values and humanistic ideals in the field of school foreign language multicultural education (“European citizenship”); professional competence (in the composition of foreign language communicative, socio-cultural, linguistic-didactic, psychological-pedagogical, monitoring, managerial); pedagogical technique (internal, external), culture and artistry in performing the roles of a European foreign language teacher as an organizer, facilitator, mediator, dispatcher and manager of foreign language education.

Key words: update of educational programs, specialty 035 Philology, European foreign language teacher, formation of pedagogical professionalism of a foreign language teacher, foreign language education, foreign language teacher as a manager of foreign language education.

Постановка проблеми. Загальноєвропейська стратегія «Учителі нової епохи» (8), враховуючи нові виклики розвитку сучасного суспільства в добу глобалізації та світової освітньої інтеграції, передбачає передусім суттєве оновлення змісту й вдосконалення навчально-методичного забезпечення освітніх програм фахової підготовки бакалаврів і магістрів спеціальності 035 Філологія, зокрема, спеціалізації Германські/Романські мови та літератури (переклад включно). При цьому, однією з провідних концептуальних ідей вважається формування педагогічного професіоналізму їхньої особистості як полікультурно обізнаного й демократично налаштованого вчителя іноземної

мови, здатного ефективно здійснювати керівництво шкільною іншомовною освітою в кардинально змінених соціально-економічних та соціокультурних умовах розвитку суспільства знань (Breidbach, 2013: 279).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За результатами наукових спостережень вітчизняних та зарубіжних учених, традиційна система професійного навчання здобувачів спеціальності 035 Філологія не досить оперативна та гнучко реагує на необхідність дотримання нових європейських вимог (Shandruk, 2017: 130) та застосування більш ефективних механізмів управління якістю їхньої іншомовної та педагогічної освіти (Rozhelyuk,

Tsokur, 2017: 218). Це стосується як системи організації самостійно-дослідницької роботи здобувачів спеціальності 035 Філологія спеціалізації Германські/Романські мови та літератури (переклад включно), так і управління їхньою творчою діяльністю під час проходження виробничої (педагогічної, викладацької) практики у різних типах закладів загальної середньої освіти.

Суттєво, що серед найбільш значущих європейських вимог стосовно оновлення освітніх програм та вдосконалення технологій фахової підготовки здобувачів спеціальності 035 Філологія, які за новими стандартами вищої освіти потенційно можуть займати посади учителів іноземної мови, є ті, які висвітлені в документах Рада Європи, у яких:

– упорядковано рекомендації щодо вдосконалення дидактико-методичної підготовки вчителів іноземної мови на підставі врахування індивідуальних особливостей, пізнавальних можливостей та вікової періодизації учнів «Facing the Future Language Educators across Europe» (4);

– визначено нові вимоги й виокремлено 40 ключових питань стосовно оновлення змісту й технологій професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів іноземної мови впродовж їхнього навчання у закладах вищої та післядипломної освіти, а також під час стажування й проходження курсів підвищення кваліфікації «European Profile for Language Teacher Education – A Frame of Reference» (3);

– розкрито способи впровадження нових програм з іноземної мови, які враховують професійні досягнення учителів іноземної мови та опановані ними рівні кваліфікації «Thematic Network Project in the Area of Languages III. Final Report (11);

– сформульовано рекомендації з навчання філологів професійно орієнтованого іншомовного мовлення «The European Language Portfolio for Adults» (10);

– окреслено групи дескрипторів іноземних професійно орієнтованих мовних та міжкультурних умінь і компетенцій майбутніх фахівців з іноземної мови «An Erasmus Multilateral Project for the development of sets of descriptors for language and intercultural skills and competences related to situations of professional language use» (1).

Згідно дослідження «Teachers matter» («Учителі відіграють важливу роль»), успіх функціонування сучасних освітніх систем залежить від якості педагогічних кадрів (8), а також безперервності їх професійно-особистісного розвитку. Стосовно становлення особистості майбутніх учителів іноземної мови, то вони під час універ-

ситетської професійно-педагогічної підготовки мають розвинути свій творчий потенціал не тільки як всебічно поінформовані знавці мов і культур, які вивчаються, але й як дослідники, проектувальники, організатори, диспетчери та менеджери шкільної іншомовної освіти й полікультурного виховання учнів (Rozhelyuk, Tsokur, 2017: 225). Зумовлено це тим, що професійно-педагогічна діяльність сучасного вчителя іноземної мови в межах загальноєвропейського виміру її провідних характеристик визначена як:

– висококваліфікована професія, підготовка до якої здійснюється тільки у закладах вищої освіти на спеціалізованих факультетах, які покликані озброїти випускників досконалими знаннями з мовних і педагогічних дисциплін, загальними навичками і фаховими компетенціями, в основі яких лежить розуміння соціальних і культурних масштабів іншомовної освіти;

– професія, яка вимагає безперервного розвитку особистості в ролі вчителя іноземної мови і культури, зобов'язаного продовжувати своє професійне вдосконалення за допомогою кар'єрного зростання й постійного здобуття нових знань, умінь і навичок;

– мобільна професія, що передбачає обов'язкове іншомовне стажування в європейських країнах з метою подальшого професійного зростання й підвищення якості навчання учнів іноземних мов;

– професія, яка базується на творчості і соціальному партнерстві з усіма учасниками іншомовного середовища та полікультурного освітнього простору (12).

Мета статті полягає в обґрунтуванні концептуальних орієнтирів, доцільних для врахування під час оновлення освітніх програм із спеціальності 035 Філологія в напрямку вдосконалення змісту, форм і методів професійно-педагогічної підготовки здобувачів в якості майбутніх учителів іноземної мови – проектувальників, організаторів, диспетчерів й менеджерів іншомовної освіти та полікультурного виховання учнів.

Виклад основного матеріалу. Як засвідчують спостереження за процесом організації професійного становлення здобувачів спеціальності 035 Філологія як майбутніх учителів іноземної мови, які навчаються на факультеті лінгвістики та перекладу у Міжнародному гуманітарному університеті, а також на факультеті романо-германської філології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, їх керівники, гаранті освітніх програм та викладачі, задіяні в цьому освітньому процесі, докладають певних зусиль щодо більш глибокого вивчення та практичного

застосування новітніх європейських рекомендацій, серед яких:

– насичення змісту робочих програм обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін не тільки новими лінгвістичними, але й актуальними педагогічними, лінгводидактичними, психологічними, інтеркультурними аспектами (Breidbach, 2013: 277);

– сприяння впровадженню в освітні технології нового виміру у викладанні іноземних мов «вчитися вчити», що є ключовим поняттям концепції безперервної освіти та Педагогічної конституції Європи (3);

– широке використання у викладанні першої, другої та третьої іноземних мов новітніх інформаційно-комунікативних та цифрових технологій, а також засобів інтерактивного й особистісно-орієнтованого навчання, які враховують фактор «автономії та відповідальності здобувачів», визначаючи їх здатність до більш незалежного й ефективного опанування не тільки спеціальними компетентностями та програмними результати навчання, але й оволодіння змістовим і соціальним контекстами сучасної професії учителя іноземної мови як менеджера шкільної іншомовної освіти й полікультурного виховання учнів (Shandruk, 2017: 129).

Зокрема, залучаючи студентів до вивчення інновацій у викладанні іноземних мов, заснованого на «автономії особистості» (Breidbach, 2013: 275), демонструвалися різні тлумачення функціональних ролей сучасного вчителя іноземних мов:

– як професіонала-менеджера, що здійснює рефлексивне управління процесом навчання іноземних мов, який коректує і направляє дії тих, кого навчають, у відповідне русло. У цьому розумінні, учитель перестає бути тільки джерелом інформації, а перетворюється на проектувальника, конструктора і дизайнера іншомовного освітнього середовища, який уміє з логічною послідовністю вибудовувати єдиний, найбільш ефективний шлях до успішного засвоєння знань, здійснюючи постійний моніторинг якості цього процесу, у тому числі академічних досягнень учнів як його провідних учасників;

– як професіонала-диспетчера, який, проводячи моніторингові розвідки та дослідження, сприяє оптимізації процесу навчання іноземних мов, допомагаючи учням у пошуках нових, альтернативних засобів і методів навчально-пізнавальної, а також іншомовної мовленнєво-комунікативної діяльності. В основному, це стосується відмови від традиційної моделі навчання іноземних мов, зосередженої на підручнику й відтво-

ренні його змістових матеріалів, та переходу на впровадження індивідуально-орієнтованих освітніх маршрутів учнів, які враховують їхні пізнавальні інтереси та освітні потреби, індивідуальні властивості та академічні можливості, з використанням завдань не тільки репродуктивного, але й пошуково-дослідницького й творчого характеру;

– як фасилітатора, радника і тьютора, який супроводжує кожного учня в його індивідуальному процесі навчання іноземної мови, допомагаючи вчасно передбачити труднощі та конструктивно вирішити освітні проблеми. Діяльність такого вчителя-гуманіста, базуючись на засвоєнні широкого обсягу психолого-педагогічних знань, вимагає формування здатності швидко орієнтуватися в навчальному процесі, який постійно змінюється, безпомилково знаходити шлях до задоволення потреб особистості учня за допомогою застосування певних психотехнік та засобів педагогічної майстерності, постійно проводити самоаналіз і самомоніторинг власної педагогічної діяльності у сфері іншомовної освіти (Rozhelyuk, Tsokur, 2017: 228).

Особливо цінним в досвіді підготовки здобувачів спеціальності 035 Філологія, які навчаються у Міжнародному гуманітарному університеті та Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова, видається те, що залучаючи їх до усвідомлення ролі і місця моніторингу в структурі рефлексивного управління освітнім процесом, притаманного педагогічній діяльності вчителя іноземної мови, викладачі під час організації занять з навчальних дисциплін «Педагогіка», «Основи педагогічної майстерності», «Педагогічний менеджмент», «Методика навчання іноземної мови та зарубіжної літератури» спрямовують їх самостійно-пошукову діяльність за таким алгоритмом професійно-педагогічного аналізу:

– системного: мета – мотив – зміст – способи – форми – методи – засоби – результат (продукти) іншомовної освіти;

– структурного, як перебіг діагностичного (аналітичного) – моделювального (підготовчо-проектного) – виконавського (основного, етап практичної реалізації педагогічного проекту) – рефлексивного (результативного, етап самоаналізу) етапів;

– функціонального, що описує педагогічну діяльність у складі основних функцій: гностичної – проектувальної – конструктивної – комунікативної – організаційної (лідерської);

– управлінського: планування – організація – мотивування – облік – контроль – моніторинг – корекція – прогнозування.

Долучаючи студентів до опанування основ функціональної структури педагогічної діяльності вчителя іноземної мови та розуміння специфіки механізму її рефлексивного управління методами евристичного навчання, дозволяє їм усвідомити способи виконання професійної ролі менеджера іншомовної освіти, провідними цілями якого постають:

- повнота, взаємопов'язаність, конкретність, реальність певних лінгводидактичних завдань та їх підпорядкованість полікультурному вихованню, міжкультурному навчанню та всебічному розвитку мовної особистості учня шляхом набуття й вдосконалення провідних складових іншомовної комунікативної компетентності;

- ефективно і планомірно використання найновітніших навчальних засобів та освітніх технологій з врахуванням пізнавальних інтересів, академічних можливостей та творчих сил всіх учасників іншомовної комунікативної взаємодії;

- поточний та підсумковий контроль академічної доброчесності й відповідальності, моніторинг якості навчально-пізнавальної діяльності й академічної успішності кожного із суб'єктів іншомовної освіти згідно загальноєвропейських критеріїв тощо.

При цьому враховується, що процес навчання іноземної мови реально відбувається як безпосередня інтелектуально-мовленнєва, емоційно-вольова та пошуково-творча взаємодія між учителем як суб'єктом управління певними траєкторіями в сфері шкільної полікультурної іншомовної освіти (керуюча підсистема) та учнем як суб'єктом управління власною навчально-пізнавальною діяльністю (керована підсистема). Лінгводидактична, мовленнєво-комунікативна й міжособистісна взаємодія провідних суб'єктів іншомовної освіти регламентується певними принципами та різноманітними формами, методами і прийоми, доцільними для викладання іноземної мови. Моніторинг якості іншомовної освіти завершує цілісний цикл рефлексивного управління, здійснюваного вчителем іноземної мови у процесі своєї педагогічної діяльності шляхом постійного відстеження своїх власних технік педагогічного впливу та аналізу здобутих учнями академічних результатів з подальшим коректуванням їхніх навчально-пізнавальних дій та комунікативної поведінки.

Загалом, в контексті загальноєвропейського виміру, рефлексивний механізм лінгводидактичного менеджменту в сфері сучасної полікультурної іншомовної освіти, включає наступні структурно-функціональні компоненти:

- мета навчання іноземної мови, що постає як заздалегідь запланований та соціально значущий очікуваний програмний результат (мовні, мовленнєві, комунікативні, соціокультурні компетентності), оцінювальний на певній критеріально-діагностичній основі;

- учитель іноземної мови як суб'єкт педагогічної діяльності, що здійснює самоуправління власною комунікативною поведінкою й творчою активністю, та, одночасно, мотивує, організовує, оцінює й коректує якість виконання іншої – навчально-пізнавальної та іншомовної комунікативно-мовленнєвої діяльності учнів;

- учень, що вивчає іноземну мову, як суб'єкт власної навчально-пізнавальної діяльності – співучасник іншомовної комунікативної взаємодії, та об'єкт управлінської уваги та виховних впливів вчителя – виконавець сформульованих ним навчальних завдань, інструкцій та розпоряджень;

- зміст іншомовної освіти, який транслюється у вигляді дидактично виваженої, доцільної й логічно структурованої навчальної інформації, доступної для сприйняття та засвоєння учнями певного класу з метою формування й розвитку провідних видів їхньої мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, говоріння, письмо, переклад);

- способи сумісної діяльності, партнерства та співпраці (форми, методи, прийоми, стиль викладання й учіння);

- програмний результат навчання іноземної мови (у вигляді досягнення поставленої педагогічної мети, певних дидактичних, виховних і розвивальних завдань) та освітні продукти (рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності, провідних рис і якостей мовної особистості).

У такому контексті педагогічна майстерність учителя іноземної мови в професійному статусі менеджера навчально-пізнавального процесу в сфері іншомовної освіти постає як високе мистецтво рефлексивного управління, ґрунтованого на постійному підвищенні ефективності функцій проектування, організації й моніторингу якості прикінцевих результатів навчання учнів іноземної мови. При цьому, параметрами оцінювання рівня його педагогічної майстерності постають:

- орієнтація на європейські цінності і гуманістичні ідеали в сфері шкільної іншомовної полікультурної освіти («європейське громадянство»);

- професійна компетентність (в складі іншомовної комунікативної, соціокультурної, лінгводидактичної, психолого-педагогічної, моніторингової, управлінської);

– знання основних європейських стратегій навчання (у тому числі викладання немовних дисциплін іноземною мовою) та розуміння базових положень викладання іноземної мови (використання Європейського мовного портфеля для самооцінки; створення умов для діалогу різних мов і культур; використання засобів інтерактивного навчання із застосуванням нових інформаційних, цифрових і комунікативних технологій);

– педагогічна техніка (внутрішня, зовнішня), культура та артистизм у виконанні ролей європейського викладача іноземної мови як організатора, фасилітатора, медіатора, диспетчера й менеджера іншомовної освіти.

Висновки. Орієнтуючись на настанови документу «Європейський викладач іноземної мови» (4), гаранті освітніх програм зі спеціальності 035 Філологія, які здійснюють свою організаційно-методичну діяльність у зазначених вище закладах вищої освіти, постійно оновлюють їх зміст як на першому – бакалаврському, так і на другому – магістерському рівнях вищої освіти. Оновлення освітніх програм, а також постійне вдосконалення її навчально-методичного забезпечення, здійснюється згідно розуміння того, що випускник спеціальності 035 Філологія – це фахівець, який повинен:

– бути обізнаним з історією Європи, особливостями освітніх систем європейських країн і європейською мовною політикою, з повагою ставитися до загальноєвропейських цінностей (права людини, демократія, свобода;

– мати високий рівень іншомовної підготовки з двох і більше іноземних мов, набути особистий досвід проживання в країнах, мови яких вивчаються;

– бути здатним спілкуватися кількома сучасними європейськими мовами і викладати їх у своїй та інших країнах, демонструючи здатність посередника між рідною та іншомовною культурою, організатора міжкультурного навчання;

– набути під час університетської підготовки необхідних рис і властивостей, притаманних полікультурній мовній особистості, яка усвідомлює відповідальність своєї місії як вчителя іноземної мови й здатна до трансляції ціннісних орієнтацій та культурних досягнень власного народу і народів, мови яких вивчаються.

Перспективи подальшого дослідження складають питання, які стосуються закономірностей розвитку особистості майбутнього вчителя іноземної мови як суб'єкта моніторингу якості шкільної іншомовної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. An Erasmus Multilateral Project for the development of sets of descriptors for language and intercultural skills and competences related to situations of professional language use. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2020-1-SK01-KA101-078087#>!
2. Breidbach, S. (2013) European Communicative Integration: The Function of Foreign Language Teaching for the Development of a European Public Sphere. *Language, Culture and Curriculum*. Vol. 15, № 3, pp. 275–279.
3. European Profile for Language Teacher Education – A Frame of Reference. URL: https://www.researchgate.net/publication/235937694_European_Profile_for_Language_Teacher_Education_-_A_Frame_of_Reference
4. Facing the Future Language Educators across Europe. URL: <https://book.coe.int/en/education-and-modern-languages/2604-facing-the-future-language-educators-across-europe.html>.
5. Report of EU Committee on Culture and Education on Improving the Quality of Teacher Education. 2008. URL: <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?reference=A6-2008-0304&type=REPORT&language=EN&redirect>
6. Rozhlyuk I. Y., Tsokur O. S. Legislative and Regulatory Quality Management Principles of Education as a Factor of Formation of Future Language Teacher to the Monitoring Activity in Higher Educational Institution. *Orientacje I przedsięwzięcia w edukacji przedszkolnej I szkolnej*: monografia wieloautorska. Siedlce: AKKA, 2017, pp. 217–229
7. Shandruk S. Foreign Language Teachers Training in Ukraine: Tendencies and Challenges of Education Reform. *The book of research and academic papers Current Higher Education Environment: Views and Perspectives*. First edition published by ArkSPI: 2017, pp. 128–136.
8. Teachers matter. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/education/teachers-matter-attracting-developing-and-retaining-effective-teachers_9789264018044
9. The European Higher Education Area – Achieving the Goals. Communiqué of the Conference of the European Ministers, Responsible for Higher Education. Bergen, 2005. 81 p.
10. The European Language Portfolio for Adults. URL: <https://www.coe.int/en/web/lang-migrants/european-language-portfolio-elp>
11. Thematic Network Project in the Area of Languages III. Final Report. URL: <http://userpage.fu-berlin.de/~elc/tnp1/SP8recs.pdf>
12. Tuning Educational Structures in Europe (2006) EC : Educational and Culture. Socrates-Tempus. Retrieved. URL: http://www.eua.be/eua/en/projects_ects.jsp

REFERENCES

1. An Erasmus Multilateral Project for the development of sets of descriptors for language and intercultural skills and competences related to situations of professional language use. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2020-1-SK01-KA101-078087#!>
2. Breidbach, S. (2013) European Communicative Integration: The Function of Foreign Language Teaching for the Development of a European Public Sphere. *Language, Culture and Curriculum*. Vol. 15, N 3, pp. 275–279.
3. European Profile for Language Teacher Education – A Frame of Reference. URL: https://www.researchgate.net/publication/235937694_European_Profile_for_Language_Teacher_Education_-_A_Frame_of_Reference
4. Facing the Future Language Educators across Europe. URL: <https://book.coe.int/en/education-and-modern-languages/2604-facing-the-future-language-educators-across-europe.html>
5. Report of EU Committee on Culture and Education on Improving the Quality of Teacher Education. 2008. URL: <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?reference=A6-2008-0304&type=REPORT&language=EN&redirect>
6. Rozhelyuk I. Y., Tsokur O. S. Legislative and Regulatory Quality Management Principles of Education as a Factor of Formation of Future Language Teacher to the Monitoring Activity in Higher Educational Institution. *Orientacje I przedsięwzięcia w edukacji przedszkolnej I szkolnej*: monografia wieloautorska. Siedlce: AKKA, 2017, pp. 217–229
7. Shandruk S. Foreign Language Teachers Training in Ukraine: Tendencies and Challenges of Education Reform. *The book of research and academic papers Current Higher Education Environment: Views and Perspectives*. First edition published by ArkSPI: 2017, pp. 128–136.
8. Teachers matter. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/education/teachers-matter-attracting-developing-and-retaining-effective-teachers_9789264018044
9. The European Higher Education Area – Achieving the Goals. Communiqué of the Conference of the European Ministers, Responsible for Higher Education. Bergen, 2005. 81 p.
10. The European Language Portfolio for Adults. URL: <https://www.coe.int/en/web/lang-migrants/european-language-portfolio-elp>
11. Thematic Network Project in the Area of Languages III. Final Report. URL: <http://userpage.fu-berlin.de/~elc/tnp1/SP8recs.pdf>
12. Tuning Educational Structures in Europe (2006) EC : Educational and Culture. Socrates-Tempus. Retrieved. URL: http://www.eua.be/eua/en/projects_ects.jsp